

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

2. september 2021 *

Eelotsusetaotlus – Direktiiv 2011/98/EL – Kolmandatest riikidest pärit ühtse loaga töötajate õigused – Artikkel 12 – Õigus võrdsele kohtlemisele – Sotsiaalkindlustus – Määrus (EÜ) nr 883/2004 – Sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimine – Artikkel 3 – Sünnitus- ja isadushüvitised – Pereküvitised – Liikmesriigi õigusnormid, mis välistavad sünnitoetuse ning rasedus- ja sünnitustoetuse maksmise ühtse loaga kolmandate riikide kodanikele

Kohtuasjas C-350/20,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Corte costituzionale (Itaalia konstitutsioonikohus) 8. juuli 2020. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 30. juulil 2020, menetluses

O. D.,

R. I. H. V.,

B. O.,

F. G.,

M. K. F. B.,

E. S.,

N. P.,

S. E. A.

versus

Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS),

menetluses osalesid:

Presidenza del Consiglio dei Ministri,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

koosseisus: president K. Lenaerts, asepresident R. Silva de Lapuerta, kodade presidendid A. Prechal, M. Vilaras, E. Regan, A. Kumin ja N. Wahl, kohtunikud T. von Danwitz, C. Toader, M. Safjan, D. Šváby, S. Rodin, L. S. Rossi, I. Jarukaitis (ettekandja) ja N. Jääskinen,

kohtujurist: E. Tanchev,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- O. D., R. I. H. V., B. O., F. G., M. K. F. B., E. S. ja S. E. A., esindajad: *avvocati* A. Guariso, L. Neri, R. Randellini, E. Fiorini ja M. Nappi,
- N. P., esindajad: *avvocati* A. Andreoni ja V. Angiolini,
- Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS), esindajad: *avvocati* M. Sferrazza ja V. Stumpo,
- Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* P. Gentili,
- Euroopa Komisjon, esindajad: C. Cattabriga ja D. Martin,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklit 34; Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määruse (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise kohta (ELT 2004, L 166, lk 1; ELT eriväljaanne 05/05, lk 72) artikli 3 lõike 1 punkte b ja j ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiivi 2011/98/EL kolmandate riikide kodanikele liikmesriigis elamist ja töötamist võimaldava ühtse loa taotlemise ühtse menetluse ning liikmesriigis seaduslikult elavate kolmandatest riikidest pärit töötajate ühiste õiguste kohta (ELT 2011, L 343, lk 1) artikli 12 lõike 1 punkti e.
- 2 Taotlus on esitatud ühtse loaga kolmandate riikide kodanike O. D., R. I. H. V., B. O., F. G., M. K. F. B., E. S., N. P. ja S. E. A. ning Istituto Nazionale della Previdenza Sociale (INPS) (riiklik sotsiaalkindlustusamet, Itaalia) vahelises kohtuvaidluses selle üle, et neile keelduti maksmast sünnitoetust ning rasedus- ja sünnitustoetust.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Direktiiv 2011/98

3 Direktiivi 2011/98 põhjendustes 20, 24 ja 31 on märgitud:

„(20) Kõigil liikmesriikides seaduslikult elavatel ja töötavatel kolmandate riikide kodanikel peaks olema sihtliikmesriigi kodanikega vähemalt võrdsed õigused, st neid tuleks kohelda samamoodi kui vastuvõtva liikmesriigi kodanikke, sõltumata nende riiki lubamise esialgsest eesmärgist või alusest. Direktiivis loetletud valdkondades tuleks õigus võrdsele kohtlemisele anda mitte üksnes neile kolmandate riikide kodanikele, kes on liikmesriiki lubatud töötamise eesmärgil, vaid ka neile, kes on liikmesriiki lubatud muudel põhjustel ja kellele on antud juurdepääs liikmesriigi tööturule muude liidu või siseriiklike õigusnormide alusel, sealhulgas kolmandatest riikidest pärit töötajate pereliikmetele, kes on liikmesriiki lubatud nõukogu 22. septembri 2003. aasta direktiivi 2003/86/EÜ (perekonna taasühinemise õiguse kohta) [(ELT 2003, L 251, lk 12; ELT eriväljaanne 19/06, lk 224)] kohaselt, kolmandate riikide kodanikele, kes on liikmesriiki lubatud nõukogu 13. detsembri 2004. aasta direktiivi 2004/114/EÜ (kolmandate riikide kodanike riiki lubamise kohta õpingute, õpilasvahetuse, tasustamata praktika või vabatahtliku teenistuse eesmärgil) [(ELT 2004, L 375, lk 12)] kohaselt ning teadlastele, kes on liikmesriiki lubatud nõukogu 12. oktoobri 2005. aasta direktiivi 2005/71/EÜ (kolmandate riikide kodanike teadusuuringute eesmärgil riiki lubamise erimenetluse kohta) [(ELT 2005, L 289, lk 15)] kohaselt.

[...]

(24) Kolmandatest riikidest pärit töötajaid tuleks kohelda võrdsena ka sotsiaalkindlustuse vallas. Sotsiaalkindlustuse liigid on kindlaks määratud [määruses nr 883/2004]. Sotsiaalkindlustuse valdkonnas võrdselt kohtlemist käsitlevaid käesoleva direktiivi sätteid tuleks kohaldada ka töötajate suhtes, kes on lubatud liikmesriiki otse kolmandast riigist. [...]

[...]

(31) Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ning järgitakse Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid kooskõlas ELi lepingu artikli 6 lõikega 1.“

4 Direktiivi artiklis 2 „Mõisted“ on sätestatud:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „kolmanda riigi kodanik“ – isik, kes ei ole liidu kodanik ELi toimimise lepingu artikli 20 lõike 1 tähenduses;
- b) „kolmandast riigist pärit töötaja“ – kolmanda riigi kodanik, kes on lubatud liikmesriigi territooriumile, elab seal seaduslikult ja kellele on antud luba selles liikmesriigis töötada tasulise suhte raames siseriikliku õiguse või tava kohaselt;

c) „ühtne luba“ – liikmesriigi ametiasutuste väljastatud elamisluba, mis võimaldab kolmanda riigi kodanikul asjaomase liikmesriigi territooriumil töötamise eesmärgil seaduslikult elada;

[...]“.

5 Direktiivi artikli 3 „Reguleerimisala“ lõigetes 1 ja 2 on ette nähtud:

„1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse

[...]

b) kolmandate riikide kodanike suhtes, kes on liikmesriiki lubatud liidu või siseriikliku õiguse alusel muul eesmärgil kui töö, kellel lubatakse töötada ja kellel on elamisluba [nõukogu 13. juuni 2002. aasta] määruse (EÜ) nr 1030/2002[, millega kehtestatakse ühtne elamisloavorm kolmandate riikide kodanike jaoks (EÜT 2002, L 157, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 3),] kohaselt, ning

c) kolmandate riikide kodanike suhtes, kes on liikmesriiki lubatud töö eesmärgil liidu või siseriikliku õiguse alusel.

2. Käesolevat direktiivi ei kohaldata järgmiste kolmandate riikide kodanike suhtes:

[...]

i) kes on pikaajaline elanik vastavalt [nõukogu 25. novembri 2003. aasta] direktiivile 2003/109/EÜ [pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta (ELT 2004, L 16, lk 44; ELT eriväljaanne 19/06, lk 272)];

[...]“.

6 Selle direktiivi artiklis 12 „Õigus võrdsele kohtlemisele“ on ette nähtud:

„1. Artikli 3 lõike 1 punktides b ja c osutatud kolmandatest riikidest pärit töötajaid koheldakse võrdselt selle liikmesriigi kodanikega, kus nad elavad, järgmistes valdkondades:

[...]

e) sotsiaalkindlustusliigid, mis on kindlaks määratud määrusega [nr 883/2004];

[...]

2. Liikmesriigid võivad võrdset kohtlemist piirata järgmiselt:

[...]

b) piirates lõike 1 punkti e alusel kolmandatest riikidest pärit töötajatele antud õigusi, kuid mitte piirates neid õigusi nendele kolmandatest riikidest pärit töötajatele, kellel on töökoht või kes on töötanud vähemalt kuus kuud ja on registreeritud töötutena.

Lisaks võivad liikmesriigid otsustada, et lõike 1 punkti e ei kohaldata perehüvitiste osas nende kolmandate riikide kodanike suhtes, kellel ei ole luba töötada liikmesriigis rohkem kui kuus kuud, nende kolmandate riikide kodanike suhtes, kellel on luba õpinguteks, või nende kolmandate riikide kodanike suhtes, kellel on lubatud töötada viisa alusel;

[...]“.

- 7 Direktiivi artikli 16 lõikes 1 on ette nähtud:

„Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 25. detsembriks 2013. Liikmesriigid edastavad komisjonile viivitamata nende sätete teksti.“

Määrus nr 883/2004

- 8 Määruse nr 883/2004 artikli 1 punkti z kohaselt tähistab mõiste „perehüvitised“ kõiki mitterahalisi või rahalisi hüvitisi perekulude katteks, välja arvatud selle määruse I lisa nimetatud ülalpidamistoetuste ning spetsiaalsete sünnitus- ja lapsendamistoetuste ettemaksed.

- 9 Määruse artikli 3 lõikes 1 on sätestatud:

„Käesolevat määrust kohaldatakse kõigi õigusaktide suhtes, mis reguleerivad järgmisi sotsiaalkindlustusliike:

[...]

b) sünnitus- ja sellega samaväärsed isadushüvitised;

[...]

j) perehüvitised.“

- 10 Määruse nr 883/2004 I lisa „Ülalpidamistoetuste ning eriliste sünnitus- ja lapsendamistoetuste ettemaksed“ II osas on toodud liikmesriikide korraldatud eriliste sünnitus- ja lapsendamistoetuste loetelu. Itaalia Vabariiki ei ole I lisa II osas kunagi olnud.

Itaalia õigus

- 11 Itaalia 23. detsembri 2014. aasta seaduse nr 190 riigi aastaeelarve ja mitme aasta eelarve koostamise kohta (2015. aasta eelarve tasakaalu seadus) (legge n° 190 – Disposizioni per la formazione del bilancio annuale e pluriennale dello Stato (legge di stabilità 2015)) (*GURI* nr 300, 29.12.2014, *GURI* regulaarne lisa nr 99) (edaspidi „seadus nr 190/2014“) artikli 1 lõikes 125 on kehtestatud igakuine sünnitoetus (edaspidi „sünnitoetus“) iga sündinud või lapsendatud lapse kohta, et „suurendada sündimust ja aidata katta sellega seotud kulusid“.

- 12 Selles sättes on ette nähtud, et iga lapse kohta, kes on sündinud või lapsendatud ajavahemikul 1. jaanuar 2015 – 31. detsember 2017, makstakse alates lapse sünni- või lapsendamise kuust igakuist toetust 960 eurot aastas kuni lapse kolmeaastaseks saamiseni või ajani, mil lapse lapsendamise järel leibkonda elama asumisest möödub kolm aastat. Seda toetust maksab INPS tingimusel, et leibkond, millesse toetust taotleb lapsevanem kuulub, on majanduslikus olukorras,

mis vastab võrdväärse majandusliku olukorra näitaja (ISEE) teatavale minimaalsele väärtusele, mis on kehtestatud ministrite nõukogu esimehe 5. detsembri 2013. aasta dekreedis nr 159 võrdväärse majandusliku olukorra näitaja (ISEE) kindlaksmääramise üksikasjade ja kohaldamisala läbivaatamise kohta (decreto del Presidente del Consiglio dei Ministri n° 159 – Regolamento concernente la revisione delle modalità di determinazione e i campi di applicazione dell'Indicatore della situazione economica equivalente (ISEE)) (*GURI* nr 19, 24.1.2014).

- 13 Itaalia 27. detsembri 2017. aasta seaduse nr 205 – riigieelarve prognoos eelarveaasta 2018 kohta ja kolme aasta riigieelarve perioodil 2018–2020 (legge n. 205 – Bilancio di previsione dello Stato per l'anno finanziario 2018 e bilancio pluriennale per il triennio 2018–2020) (*GURI* nr 302, 29.12.2017, *GURI* regulaarne lisa nr 62) – artikli 1 lõikes 248 on ette nähtud, et sünnitoetust makstakse iga lapse kohta, kes on sündinud või lapsendatud ajavahemikus 1. jaanuar – 31. detsember 2018, ühe aasta jooksul kuni lapse aastaseks saamiseni või ajani, mil lapse lapsendamise järel leibkonda elama asumisest möödub üks aasta.
- 14 Itaalia 23. oktoobri 2018. aasta dekreetseaduse nr 119 – kiireloomulised meetmed eelarve ja rahanduse valdkonnas (decreto legge n° 119 – Disposizioni urgenti in materia fiscale e finanziaria) (*GURI* nr 247, 23.10.2018) –, millesse tehti muudatusi ja mis muudeti seaduseks 17. detsembri 2018. aasta seadusega nr 136 (*GURI* nr 293, 18.12.2018), artikli 23 *quater* lõikega 1 hakati sünnitoetust maksma iga lapse kohta, kes on sündinud või lapsendatud ajavahemikus 1. jaanuar – 31. detsember 2019, kuni lapse aastaseks saamiseni või ajani, mil lapse lapsendamise järel leibkonda elama asumisest möödub üks aasta, ja seda suurendatakse 20% võrra iga lapse kohta alates teisest lapsest.
- 15 Itaalia 27. detsembri 2019. aasta seaduse nr 160 – riigieelarve prognoos eelarveaasta 2020 kohta ja kolme aasta eelarve perioodil 2020–2022 (legge n° 160 – Bilancio di previsione dello Stato per l'anno finanziario 2020 e bilancio pluriennale per il triennio 2020–2022) (*GURI* nr 304, 30.12.2019, *GURI* regulaarne lisa nr 45) – artikli 1 lõike 340 alusel hakati sünnitoetust maksma lisaks iga lapse kohta, kes on sündinud või lapsendatud ajavahemikus 1. jaanuar – 31. detsember 2020, kuni lapse aastaseks saamiseni või ajani, mil lapse lapsendamise järel perekonda elama asumisest möödub üks aasta, kusjuures toetuse summa varieerub vastavalt leibkonna majanduslikule olukorrale, mis on määratletud käesoleva kohtuotsuse punktis 12 nimetatud näitaja alusel, ja seda summat suurendatakse 20% võrra iga lapse kohta alates teisest lapsest.
- 16 Seaduse nr 190/2014 artikli 1 lõike 125 kohaselt makstakse nimetatud toetust Itaalias elavatele Itaalia kodanikele või Euroopa Liidu liikmesriikide või kolmandate riikide kodanikele, kellel on 25. juuli 1998. aasta seadusandliku dekreeidi nr 286 – sisserännet ja välismaalaste staatust reguleerivate sätete konsolideeritud redaktsioon (decreto legislativo n° 286 – Testo unico delle disposizioni concernenti la disciplina dell'immigrazione e norme sulla condizione dello straniero) (*GURI* nr 191, 18.8.1998, *GURI* regulaarne lisa nr 139) – artiklis 9 ette nähtud pikaajalise elaniku elamisluba.
- 17 Itaalia 26. märtsi 2001. aasta seadusandliku dekreeidi nr 151 – emaduse ja isaduse kaitset ja toetamist reguleerivate sätete konsolideeritud redaktsioon, mis on vastu võetud 8. märtsi 2000. aasta seaduse nr 53 artikli 15 alusel (decreto legislativo n° 151 – Testo unico delle disposizioni legislative in materia di tutela e sostegno della maternità e della paternità, a norma dell'articolo 15 della legge 8 marzo 2000, n° 53) (*GURI* nr 96, 26.4.2001, *GURI* regulaarne lisa nr 93) – artikli 74 kohaselt makstakse rasedus- ja sünnitustoetust (edaspidi „rasedus- ja sünnitustoetus“) iga lapse kohta, kes on sündinud alates 1. jaanuarist 2001, või iga alaealise kohta,

kes võetakse kasuperesse enne lapsendamist või kelle lapsendamine on pooleli, ilma et ta oleks samast kuupäevast kasuperesse võetud, Itaalias alaliselt elavatele naistele, kes on selle liikmesriigi või liidu muu liikmesriigi kodanikud või kes omavad pikaajalise elaniku elamisloa. Seda toetust makstakse naistele, kes ei saa palgatöötajale, füüsilisest isikust ettevõtjale või vaba elukutse esindajale ette nähtud rasedus- ja sünnitushüvitist, ning selle eeldus on, et selle leibkonna rahalised vahendid, kuhu ema kuulub, ei ületa teatavat summat, mis arvutatakse majandusliku olukorra näitaja (ISE) alusel, mis on sätestatud 31. märtsi 1998. aasta seadusandlikus dekreedis nr 109 – sotsiaaltoetusi taotlevate isikute majandusliku olukorra hindamise ühtlustatud kriteeriumide määratlused vastavalt 27. detsembri 1997. aasta seaduse nr 449 artikli 59 lõikele 51 (decreto legislativo n° 109 – Definizioni di criteri unificati di valutazione della situazione economica dei soggetti che richiedono prestazioni sociali agevolate, a norma dell'articolo 59, comma 51, della legge 27 dicembre 1997, n° 449) (*GURI* nr 90, 18.4.1998).

- 18 Direktiiv 2011/98 võeti liikmesriigi õigusesse üle 4. märtsi 2014. aasta seadusandliku dekreediga nr 40, millega võetakse riigisisesse õigusesse üle direktiiv 2011/98 kolmandate riikide kodanikele liikmesriigis elamist ja töötamist võimaldava ühtse loa taotlemise ühtse menetluse ning liikmesriigis seaduslikult elavate kolmandatest riikidest pärit töötajate ühiste õiguste kohta (decreto legislativo n° 40 – Attuazione della direttiva 2011/98/UE relativa a una procedura unica di domanda per il rilascio di un permesso unico che consente ai cittadini di Paesi terzi di soggiornare e lavorare nel territorio di uno Stato membro e a un insieme comune di diritti per i lavoratori di Paesi terzi che soggiornano regolarmente in uno Stato membro) (*GURI* nr 68, 22.3.2014), millega kehtestati „ühtne tööloa“.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

- 19 INPS keeldus kolmandate riikide kodanikele, kes elavad seaduslikult Itaalias ja kellel on ainult direktiivi 2011/98 üle võtnud seadusandlikus dekreedis nr 40 ette nähtud ühtne tööloa, sünnitoetuse maksmisest põhjusel, et neil ei ole pikaajalise elaniku staatust. Asja sisuliselt lahendavad kohtud, kus nad selle keeldumise vaidlustasid, rahuldasi nende nõuded, kohaldades direktiivi 2011/98 artikli 12 lõike 1 punktis e sätestatud võrdse kohtlemise põhimõtet.
- 20 Corte suprema di cassazione (Itaalia kassatsioonikohus), kes peab tegema otsuse mitme apellatsioonikohtu otsuste peale esitatud kassatsioonkaebuste kohta, leidis, et see sünnitoetuse kord rikub mitut Itaalia põhiseaduse sätet, tõlgendatuna lähtuvalt harta artiklitest 20, 21, 24, 33 ja 34, ning esitas Corte costituzionalele (Itaalia konstitutsioonikohus) küsimused seoses seaduse nr 190/2014 artikli 1 lõike 125 vastavusega põhiseadusele, kuna vaidlusalune säte seab kolmanda riigi kodanikele sünnitoetuse saamise tingimuseks selle, et neil oleks pikaajalise elaniku staatus.
- 21 Kaebuste esitajad madalamates kohtuastmetes paluvad, et Corte costituzionale (konstitutsioonikohus) tunnistaks kõnealuse sätte põhiseadusega vastuolus olevaks, ning väidavad, et see on vastuolus ka direktiivi 2011/98 artikliga 12. INPS kui vastustaja madalamates kohtuastmetes palub aga jätta põhiseaduslikkuse küsimused rahuldamata, väites, et sünnitoetus on oma olemuselt sotsiaalkindlustuse valdkonnast välja jääv toetus, mille eesmärk ei ole isikute esma- ja hädavajaduste rahuldamine. Ta lisab, et selle direktiiviga antakse liikmesriikidele kaalutusõigus jätta kõnealuste toetuste saajate hulga välja kolmandate riikide kodanikud, kellel ei ole pikaajalise elaniku staatust, arvestades olemasolevate rahaliste vahendite piiratust. Presidente del Consiglio dei Ministri (ministrite nõukogu esimees, Itaalia) kui menetluse astuja madalamates kohtuastmetes palub omakorda jätta põhiseaduslikkuse küsimused vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata või teise võimalusena ilmselge põhjendamatus tõttu

rahuldamata. Ta väidab, et sünnitoetus ei ole mõeldud isikute esmavajaduste rahuldamiseks ning ka liidu õiguse kohaselt võimaldab üksnes pikaajalise elaniku staatus kohelda kolmanda riigi kodanikke sotsiaaltoetuste osas liidu kodanikega täielikult võrdselt.

- 22 Samadel põhjustel kui need, mis puudutavad sünnitoetust, esitas Corte suprema di cassazione (Itaalia kassatsioonikohus) eelotsusetaotluse esitanud kohtule lisaks põhiseaduslikkuse küsimuse 26. märtsi 2001. aasta seadusandliku dekreediga nr 151 artikli 74 kohta, mis käsitleb rasedus- ja sünnitustoetust. Eelotsusetaotluse esitanud kohtus paluvad madalamates kohtuastmetes kaebuste esitajad tunnustada see säte põhiseadusega vastuolus olevaks, samas kui ministrite nõukogu esimees palub jätta põhiseaduslikkuse küsimuse vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata või teise võimalusena ilmselge põhjendamatus tõttu rahuldamata.
- 23 Eelotsusetaotluse esitanud kohus põhjendab oma eelotsusetaotlust eelkõige sellega, et ta on pädev otsustama, kas riigisisised õigusnormid võivad olla vastuolus hartas sätestatud õiguste ja põhimõtetega. Ta märgib, et kui tal palutakse teha eelotsus neid õigusi ja põhimõtteid puudutavas põhiseaduslikkuse küsimuses, ei saa ta jätta kontrollimata, kas kõnealune säte rikub ühtaegu nii põhiseaduslikke õigusi ja põhimõtteid kui ka hartas tunnustatud õigusi ja põhimõtteid, kuna hartas ette nähtud tagatised täiendavad Itaalia põhiseaduses ette nähtud tagatist. ELTL artikli 267 tähenduses liikmesriigi kohtuna esitab ta Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse kõigil juhtudel, kui see on vajalik harta sätete tähenduse ja toime selgitamiseks, ning ta võib selle hindamise tulemusel tunnustada vaidlustatud sätte põhiseadusega vastuolus olevaks, välistades seega selle sätte liikmesriigi õiguskorrast *erga omnes* mõjuga.
- 24 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et Corte suprema di cassazione (Itaalia kassatsioonikohus) mainitud õigused ja põhiseaduslikud põhimõtted ning hartas tunnustatud õigused ja põhimõtted, mida on täiendatud teisese õigusega, on lahutamatu seotud, täiendavad teineteist ja on omavahel kooskõlas ning et meelevaldse diskrimineerimise keeldu ning ema ja lapse kaitset, mis on tagatud Itaalia põhiseadusega, tuleb tõlgendada lähtuvalt liidu õiguses antud siduvatest juhistest.
- 25 Viidates direktiivi 2011/98 artiklile 12 ja Euroopa Kohtu praktikale, märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et ta peab analüüsima õigust võrdsel kohtlemisele sotsiaalkindlustusliikide osas, nagu need on määratletud määruses nr 883/2004, ning täpsustab, et Itaalia Vabariik ei ole ühtse loa süsteemi luues otsesõnu kasutanud võimalust kehtestada selles direktiivis ette nähtud erandeid. Ta peab vajalikuks enne Corte suprema di cassazione (Itaalia kassatsioonikohus) tõstatatud põhiseaduslikkuse küsimustes otsuse tegemist paluda Euroopa Kohtul tõlgendada liidu õiguse sätteid, mis mõjutavad nendele küsimustele antavat vastust.
- 26 Ta märgib selle kohta, et eelkõige sünnitoetusega viimastel aastatel toimunud oluliste muudatuste tõttu on sellel toetusel mitu seni käsitlemata aspekti võrreldes perehüvitistega, mida Euroopa Kohus on juba analüüsinud. Sellega seoses märgib ta, et kuigi see toetus on seotud seaduses määratletud objektiivsete kriteeriumidega ja kuulub sotsiaalkindlustushüvitiste kategooriasse, on sellel siiski palju funktsioone, mis võivad muuta selle toetuse kvalifitseerimise perehüvitiseks ebakindlaks.
- 27 Ühelt poolt on sünnitoetuse puhul tegemist toetusega, mille eesmärk on ergutada sündimust, ning seda eesmärki kinnitab selle süsteemi areng, millega loodi üldine hüvitis koos lisatasuga lapse kohta alates teisest lapsest. Teiselt poolt näib, et kuna seaduse nr 190/2014 algse redaktsiooni artikli 1 lõikega 125 seati selle toetuse andmine sõltuvusse sissetulekust, siis näib see säte tunnustavat toetuse saajaks oleva perekonna kehva olukorra asjakohasust. Nimetatud toetuse eesmärk on seega toetada ebakindlas majanduslikus olukorras olevaid leibkondi ja tagada esmane

hooldus alaealistele. Viimati nimetatud eesmärki kinnitavad hiljutised seadusemuudatused, millega – tehes sünnitoetusest samas universaalse abistamise meetme – muudeti selle summat, olenevalt erinevatest sissetulekulävenditest ja seega eri tasemel vajadustest.

- 28 Lisaks soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas rasedus- ja sünnitustoetus tuleb arvata hüvitiste hulka, mis on tagatud harta artikliga 34, tõlgendatuna lähtuvalt teisest õigusest, mille eesmärk on tagada kõigile vastuvõtvast liikmesriigis seaduslikult elavatele ja töötavatele kolmandate riikide kodanikele ühised õigused, mis põhinevad võrdsel kohtlemisel vastuvõtva liikmesriigi kodanikega.
- 29 Neil asjaoludel otsustas Corte suprema di cassazione (Itaalia kassatsioonikohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas [harta] artiklit 34 tuleb tõlgendada nii, et selle kohaldamisalasse kuuluvad [määruse nr 883/2004] – millele viidatakse [direktiivi 2011/98] artikli 12 lõike 1 punktis e – artikli 3 lõike 1 punktide b ja j alusel sünnitoetus ning rasedus- ja sünnitustoetus, ja kas seetõttu tuleb liidu õigust tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisesed õigusnormid, millega samas direktiivis ette nähtud ühtse loaga välismaalastele ei laiene need abimeetmed, mis on juba antud pikaajalise elaniku [liidu] elamisloaga välismaalastele?“

Menetlus Euroopa Kohtus

- 30 Eelotsusetaotluse esitanud kohus palus Euroopa Kohtul kohaldada käesolevas kohtuasjas kodukorra artikli 105 lõike 1 alusel kiirendatud menetlust.
- 31 Oma taotluse põhjenduseks väidab ta, et käesoleva eelotsusetaotluse raames esitatud küsimus on Itaalia kohtutes laialdaselt arutlusel, mis võib kaasa tuua mitu eelotsusetaotlust Euroopa Kohtule. Nimelt tekitas seda küsimust käsitlevate kohtuvaidluste ulatus liidu õiguse tõlgendamisel ebakindlust ühelt poolt kõnealuste toetuste maksmiseks pädeva asutuse ja teiselt poolt Itaalia kohtute vahel, kuivõrd ainult viimased omistavad direktiivi 2011/98 artiklile 12 vahetu õigusmõju.
- 32 Kodukorra artikli 105 lõikest 1 tuleneb, et kui kohtuasja laad nõuab asja lahendamist lühikese aja jooksul, võib Euroopa Kohtu president eelotsusetaotluse esitanud kohtu taotlusel või erandkorras omal algatusel otsustada, olles ettekandja-kohtuniku ja kohtujuristi ära kuulanud, lahendada eelotsusetaotluse kiirendatud menetluses, kaldudes kõrvale kodukorra sätetest.
- 33 Käesoleval juhul otsustas Euroopa Kohtu president 17. septembril 2020, olles ettekandja-kohtuniku ja kohtujuristi ära kuulanud, jätta rahuldamata eelotsusetaotluse esitanud kohtu taotluse, mida on mainitud käesoleva kohtuotsuse punktis 30, kuna selle taotluse rahuldamise tingimused ja eelkõige erandlike asjaolude esinemine ei olnud täidetud.
- 34 Nimelt, esiteks nähtub Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast, et see, et lahend, mille eelotsusetaotluse esitanud kohus peab tegema pärast eelotsusetaotlusega Euroopa Kohtu poole pöördumist, puudutab potentsiaalselt suurt arvu isikuid või õiguslikke olukordi, ei ole iseenesest erandlik asjaolu, mis põhjendaks kiirendatud menetluse kohaldamist (8. detsembri 2020. aasta kohtuotsus Staatsanwaltschaft Wien (võltsitud maksekorraldused), C-584/19, EU:C:2020:1002, punkt 36).

- 35 Teiseks on Euroopa Kohus otsustanud, et kuigi riigisisese ebaühtlase kohtupraktika ühtlustamise vajadus on õiguspärane, siis ainuüksi sellest ei piisa kiirendatud menetluse kasutamise õigustamiseks (vt selle kohta Euroopa Kohtu presidendi 30. aprilli 2018. aasta kohtumäärus Oro Efectivo, C-185/18, ei avaldata, EU:C:2018:298, punkt 17).
- 36 Vastavalt Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 16 kolmandale lõigule palus Itaalia Vabariik Euroopa Kohtul lahendada käesolev kohtuasi suurkojas.

Eelotsuse küsimuse analüüs

Eelotsuse küsimuse vastuvõetavus rasedus- ja sünnitustoetust puudutavas osas

- 37 Komisjon kahtleb, kas küsimus on rasedus- ja sünnitustoetust puudutavas osas vastuvõetav, kuna Corte suprema di cassazione (Itaalia kassatsioonikohus) täpsustas eelotsusetaotluse esitanud kohtu, Corte costituzionale (konstitutsioonikohus) poole pöördudes, et põhikohtuasja asjaolud leidsid aset enne 25. detsembrist 2013, mil möödus direktiivi 2011/98 artikli 16 lõikes 1 ette nähtud tähtaeg selle direktiivi ülevõtmiseks. Itaalia valitsus omakorda kahtleb, kas põhikohtuasja kaebuste esitajatel on ühtne tööoluba, märkides, et neil näib olevat elamisluba mõnel muul alusel. Ta märgib eelkõige, et see toetus on ette nähtud üksnes isikutele, keda ei saa kvalifitseerida „töötajateks“. Direktiivi 2011/98 artikli 12 lõige 1 on aga kohaldatav üksnes kolmandate riikide kodanike suhtes, kellel on selline staatus.
- 38 Sellega seoses tuleb märkida, et ELTL artiklis 267 sätestatud Euroopa Kohtu ja liikmesriikide kohtute koostöö raames on üksnes asja menetleval ja selle lahendamise eest vastutaval liikmesriigi kohtul õigus kohtuasja eripära arvesse võttes hinnata nii eelotsusetaotluse vajalikkust asjas otsuse langetamiseks kui ka Euroopa Kohtule esitatavate küsimuste asjakohasust. Seega, kui küsimused on esitatud liidu õiguse tõlgendamise kohta, on Euroopa Kohus üldjuhul kohustatud otsuse tegema (13. novembri 2018. aasta kohtuotsus Čepelnik, C-33/17, EU:C:2018:896, punkt 20).
- 39 Sellest järeldub, et eeldatakse, et liidu õiguse tõlgendamise küsimused, mis liikmesriigi kohus on esitanud õiguslikus ja faktilises raamistikus, mille ta on määratlenud omal vastutusel ja mille paikapidavust Euroopa Kohus ei pea kontrollima, on asjakohased. Euroopa Kohus võib liikmesriigi kohtu esitatud taotluse jätta läbi vaatamata üksnes juhul, kui on ilmne, et taotletaval liidu õiguse tõlgendamisel puudub igasugune seos põhikohtuasja asjaolude või esemega, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi ja õiguslikke asjaolusid, et anda tarvilik vastus talle esitatud küsimustele (13. novembri 2018. aasta kohtuotsus Čepelnik, C-33/17, EU:C:2018:896, punkt 21).
- 40 Käesoleval juhul ei saa isikud tõesti tugineda direktiivile seoses direktiivi ülevõtmisele eelnenud asjaoludega, et vältida juba olemasolevate riigisiseste sätete kohaldamist, mis on direktiiviga vastuolus (vt selle kohta 5. veebruari 2004. aasta kohtuotsus Rieser Internationale Transporte, C-157/02, EU:C:2004:76, punktid 67 ja 68 ning seal viidatud kohtupraktika). Siiski tuleb märkida, et eelotsusetaotluse esitanud kohus ei ole see kohus, kes peaks ise põhikohtuasjades vahetult otsuse langetama, vaid põhiseaduslikkuse järelevalve kohus, kellele on esitatud puhtalt õiguslik küsimus, mis ei sõltu asja sisuliselt lahendavale kohtule esitatud asjaoludest – küsimus, millele ta peab vastama nii riigisiseste õigusnormide kui ka liidu õiguse normide alusel, et esitada mitte ainult eelotsusetaotluse esitanud kohtule, vaid ka kõikidele Itaalia kohtutele *erga omnes* mõjuga otsus, mida need kohtud peavad kohaldama kõigis asjakohastes vaidlustes, millega tulevikus võidakse nende poole pöörduda. Neil asjaoludel on eelotsusetaotluse esitanud kohtu taotletud

liidu õiguse tõlgendusel seos tema menetluses oleva vaidluse esemega, mis puudutab eranditult riigisiseste õigusnormide põhiseaduslikkust riigisisese konstitutsiooniõiguse seisukohast, tõlgendatuna lähtuvalt liidu õigusest.

- 41 Küsimus, kas direktiivi 2011/98 artikli 12 lõige 1 on kohaldatav üksnes kolmandate riikide kodanikele, kellel on vastuvõtvast liikmesriigis elamisluba seal töötamise eesmärgil, või vastupidi hõlmab see säte ka kolmandate riikide kodanikke, kellel on elamisluba muudel eesmärkidel kui töötamiseks ja kellel on õigus selles liikmesriigis töötada, puudutab selle direktiivi tõlgendamist ja seega käesoleva kohtuasja sisu.
- 42 Järelikult on see küsimus vastuvõetav ka rasedus- ja sünnitustoetust puudutavas osas.

Sisulised küsimused

- 43 Eelotsusetaotluse esitanud kohus küsib Euroopa Kohtult, kuidas tõlgendada harta artiklit 34, et selgitada välja, kas sünnitoetus ning rasedus- ja sünnitustoetus kuuluvad selle kohaldamisalasse ning kas direktiivi 2011/98 artikli 12 lõike 1 punktiga e on vastuolus riigisisest õigusnormid, mis välistavad nende toetuste saajate hulgast kolmandate riikide kodanikud, kellel on ühtne luba selle direktiivi artikli 2 punkti c tähenduses.
- 44 Olgu märgitud, et harta artikli 34 lõike 1 kohaselt tunnustab ja austab liit õigust sotsiaalkindlustushüvitistele ja sotsiaalteenustele, mille kaudu pakutakse liidu õiguse ning riigisiseste õigusaktide ja tavadega ette nähtud eeskirjade kohast kaitset raseduse ja sünnituse, haiguse, tööõnnetuste, ülalpeetavaks muutumise, eakuse või töökoha kaotuse korral. Lisaks on harta artikli 34 lõike 2 kohaselt igapäev, kelle elukoht on Euroopa Liidus ja kes seal seaduslikult liigub, õigus saada sotsiaalkindlustushüvitisi ja sotsiaalseid soodustusi liidu õiguse ning riigisiseste õigusaktide ja tavade kohaselt.
- 45 Lisaks on direktiivi 2011/98 – milles põhjenduse 31 kohaselt austatakse põhiõigusi ja järgitakse hartas tunnustatud põhimõtteid – artikli 12 lõike 1 punktis e nähtud ette, et selle direktiivi artikli 3 lõike 1 punktides b ja c osutatud kolmandatest riikidest pärit töötajaid koheldakse võrdselt selle liikmesriigi kodanikega, kus nad elavad, seoses sotsiaalkindlustusliikidega, mis on kindlaks määratud määrusega nr 883/2004.
- 46 Seega tuleb viidet määrusele nr 883/2004 mõista nii, et direktiivi 2011/98 artikli 12 lõike 1 punktis e täpsustatakse harta artikli 34 lõigetes 1 ja 2 ette nähtud õigust saada sotsiaalkindlustushüvitisi.
- 47 Euroopa Kohtu praktikast tuleneb aga, et kui liikmesriigid võtavad meetmeid, mis kuuluvad hartas ette nähtud põhiõigust täpsustava direktiivi kohaldamisalasse, peavad nad seda direktiivi järgima (vt selle kohta 11. novembri 2014. aasta kohtuotsus Schmitzer, C-530/13, EU:C:2014:2359, punkt 23 ja seal viidatud kohtupraktika). Sellest järeldub, et esitatud küsimust tuleb analüüsida direktiivist 2011/98 lähtudes. Selle direktiivi artikli 12 lõike 1 punkti e kohaldamisala on kindlaks määratud määrusega nr 883/2004.
- 48 Samuti tuleb tõdeda, et direktiivi 2011/98 artikli 12 lõiget 1 kohaldatakse nii kolmandate riikide kodanike suhtes, kes on liikmesriiki lubatud seal töötamise eesmärgil kooskõlas liidu õiguse või riigisisese õigusega, kui ka kolmandate riikide kodanike suhtes, kes on liikmesriiki lubatud muul eesmärgil kui töötamiseks kooskõlas liidu või riigisisese õigusega, kellel on lubatud töötada ja kellel on elamisluba vastavalt määrusele nr 1030/2002.

- 49 Nagu nähtub selle direktiivi põhjendusest 20, ei piirdu see säte ühtse tööloa omanike võrdse kohtlemise tagamisega, vaid seda kohaldatakse ka isikute suhtes, kellel on elamisluba muul kui töötamise eesmärgil ja kellel on lubatud vastuvõtvast liikmesriigis töötada.
- 50 Neil asjaoludel tuleb asuda seisukohale, et oma küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2011/98 artikli 12 lõike 1 punkti e tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisised õigusnormid, mis välistavad selle direktiivi artikli 3 lõike 1 punktides b ja c nimetatud kolmandate riikide kodanikele nendes õigusnormides ette nähtud sünnitoetuse ning rasedus- ja sünnitustoetuse maksmise.
- 51 Võttes arvesse asjaolu, et – nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 45 ja nagu nähtub ka direktiivi 2011/98 põhjendusest 24 – selleks, et saaks nõuda selle direktiivi artikli 12 lõike 1 punktis e ette nähtud võrdset kohtlemist, on vaja, et kõnealused hüvitised kuuluksid määruses nr 883/2004 määratletud sotsiaalkindlustusliikide hulka, tuleb sellele küsimusele vastamiseks analüüsida, kas sünnitoetus ja rasedus- ja sünnitustoetus kujutavad endast selle määruse artikli 3 lõikes 1 loetletud sotsiaalkindlustusliikide hulka kuuluvaid hüvitisi.
- 52 Sellega seoses tuleb märkida, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt eristatakse määruse nr 883/2004 kohaldamisalast välja jäävaid ja sinna kuuluvaid hüvitisi sisuliselt iga hüvitise moodustavate koostisosade alusel, eelkõige tuginedes hüvitise eesmärgile ja andmise tingimustele, mitte aga asjaolule, kas riigisiseses õiguses loetakse hüvitisi sotsiaalkindlustushüvitiseks või mitte (21. juuni 2017. aasta kohtuotsus *Martinez Silva*, C-449/16, EU:C:2017:485, punkt 20 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 2. aprilli 2020. aasta kohtuotsus *Caisse pour l'avenir des enfants* (piirialatöötaja abikaasa laps), C-802/18, EU:C:2020:269, punkt 35 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 53 Euroopa Kohus on korduvalt otsustanud, et hüvitist saab pidada sotsiaalkindlustushüvitiseks, kui seda antakse hüvitisesaajatele seaduses määratletud olukorra alusel, isiku vajadusi individuaalselt ja kaalutusõiguse alusel hindamata, ning kui see on seotud ühega riskidest, mis on määruse nr 883/2004 artikli 3 lõikes 1 otseselt loetletud (21. juuni 2017. aasta kohtuotsus *Martinez Silva*, C-449/16, EU:C:2017:485, punkt 20 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 2. aprilli 2020. aasta kohtuotsus *Caisse pour l'avenir des enfants* (piirialatöötaja abikaasa laps), C-802/18, EU:C:2020:269, punkt 36 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 54 Seega, mis puudutab käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis nimetatud esimest tingimust, siis on Euroopa Kohus öelnud, et sotsiaalkindlustushüvitistena tuleb käsitada hüvitisi, mida antakse automaatselt peredele, kes vastavad teatavatele objektiivsetele kriteeriumidele, mis on seotud eelkõige pere suuruse, sissetuleku ja varaliste vahenditega, ilma et hinnataks individuaalselt ja kaalutusõiguse alusel isiklike vajadusi, ning mis on mõeldud perekulude katteks (21. juuni 2017. aasta kohtuotsus *Martinez Silva*, C-449/16, EU:C:2017:485, punkt 22 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 2. aprilli 2020. aasta kohtuotsus *Caisse pour l'avenir des enfants* (piirialatöötaja abikaasa laps), C-802/18, EU:C:2020:269, punkt 37).
- 55 Lisaks olgu märgitud, et selle tingimuse kohta on Euroopa Kohus varem otsustanud seoses hüvitistega, mida antakse või mille andmisest keeldutakse või mille suurus arvutatakse hüvitise saaja sissetulekut arvestades, et selliste hüvitiste andmine ei sõltu taotleja isiklike vajaduste individuaalsest hindamisest, kuna tegemist on objektiivse ja seaduses määratletud kriteeriumiga, mis annab õiguse seda hüvitist saada, ilma et pädeval asutusel oleks võimalik võtta arvesse muid isiklike asjaolusid (12. märtsi 2020. aasta kohtuotsus *Caisse d'assurance retraite et de la santé au travail d'Alsace-Moselle*, C-769/18, EU:C:2020:203, punkt 28 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 56 Lisaks täpsustas Euroopa Kohus, et selleks, et asuda seisukohale, et eelmainitud tingimus ei ole täidetud, peab hüvitise saaja isiklike vajaduste kaalutusõiguse alusel hindamine pädeva asutuse poolt ennekõike puudutama selle hüvitise saamise õiguse tekkimist. Need kaalutlused kehtivad *mutatis mutandis* hüvitise saaja isiklike vajaduste individuaalse hindamise kohta pädeva asutuse poolt (12. märtsi 2020. aasta kohtuotsus Caisse d'assurance retraite et de la santé au travail d'Alsace-Moselle, C-769/18, EU:C:2020:203, punkt 29 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 57 Mis puudutab küsimust, kas konkreetne hüvitis kuulub määruse nr 883/2004 artikli 3 lõike 1 punktis j silmas peetud perehüvitiste hulka, siis tuleb märkida, et vastavalt selle määruse artikli 1 punktile z tähistab mõiste „perehüvitised“ kõiki mitterahalisi või rahalisi hüvitisi perekulude katteks, välja arvatud määruse I lisa nimetatud ülalpidamistoetuse ning spetsiaalsete sünnitus- või lapsendamistoetuste ettemaksud. Euroopa Kohus on leidnud, et väljendit „perekulude katmine“ tuleb tõlgendada niisuguses tähenduses, et selle eesmärk on eelkõige anda avaliku sektori panus perekonna eelarvesse, mis on mõeldud lapse ülalpidamisega seotud kulude katmiseks (2. aprilli 2020. aasta kohtuotsus Caisse pour l'avenir des enfants (piirialatöötaja abikaasa laps), C-802/18, EU:C:2020:269, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 58 Käesoleval juhul ilmneb sünnitoetusega seoses eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud teabest, mis on välja toodud käesoleva kohtuotsuse punktides 11–16, 26 ja 27, et esiteks antakse seda iga sündinud või lapsendatud lapse kohta, kelle vanemad elavad Itaalias ja kellel on Itaalia kodakondsus või kes on Euroopa Liidu liikmesriigi kodanikud või kellel on pikaajalise elaniku staatus. Algul maksti seda toetust leibkondadele, kelle rahalised vahendid ei ületanud teatavat seadusega kindlaks määratud ülempiiri, kuid seejärel laiendati seda kõigile leibkondadele ilma rahaliste vahendite tingimusteta, kusjuures selle summa varieerub vastavalt leibkonna vahenditele ning seda suurendatakse 20% võrra iga lapse kohta alates teisest lapsest. Seega näib, et seda hüvitist makstakse automaatselt leibkondadele, kes vastavad teatavatele seaduses määratletud objektiivsetele kriteeriumidele, ilma et taotleja isiklike vajadusi individuaalselt ja kaalutusõiguse alusel hinnataks. Täpsemalt nähtub eelotsusetaotlusest, et esialgu anti sünnitoetust või selle andmisest keelduti, võttes arvesse selle leibkonna rahalisi vahendeid, mille hulka taotluse esitanud vanem objektiivse ja seaduses määratletud kriteeriumi ehk võrdväärse majandusliku olukorra näitaja alusel kuulus, ilma et pädev asutus saaks arvesse võtta muid isiklike asjaolusid. Seejärel anti sünnitoetust sõltumatult leibkonna rahaliste vahendite tasemest, täpsustades siiski, et selle tegelik summa arvutatakse sisuliselt selle näitaja põhjal.
- 59 Teiseks seisneb sünnitoetus rahasummas, mida INPS maksab igakuiselt selle saajatele, ning selle eesmärk on eelkõige aidata kanda lapse sünnist või lapsendamisest tulenevaid kulusid. Tegemist on seega rahalise hüvitisega, mis avaliku sektori panusena perekonna eelarvesse on eelkõige mõeldud selleks, et aidata kanda vastsündinud või lapsendatud lapse eest hoolitsemisega seotud kulusid, käesoleva kohtuotsuse punktis 57 viidatud kohtupraktika tähenduses. Lisaks, kuna – nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 10 – Itaalia Vabariiki ei ole kunagi nimetatud määruse nr 883/2004 I lisa II osas, mis käsitleb erilisi sünni- ja lapsendamistoetusi, ei kuulu põhikohtuasjas kõne all olev sünnitoetus selle lisa kohaldamisalasse ning seda ei saa järelikult nimetatud lisa arvestades jätta välja mõistest „perehüvitised“ käesoleva kohtuotsuse punktis 57 viidatud kohtupraktika tähenduses.
- 60 Siit järeldub, et sünnitoetus on perehüvitis määruse nr 883/2004 artikli 3 lõike 1 punkti j tähenduses. Sealjuures ei ole tähtis, et sellel toetusel on topelfunktsioon – nimelt, nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, toimib see samal ajal nii lapse sünni või lapsendamisega seotud kulude kattena kui ka toetusena, mille eesmärk on ergutada sündimust, kuna üks neist

funktsioonidest on seotud selles sättes viidatud ühe sotsiaalkindlustusliigiga (vt selle kohta 16. juuli 1992. aasta kohtuotsus Hughes, C-78/91, EU:C:1992:331, punktid 19 ja 20, ning 15. märtsi 2001. aasta kohtuotsus Offermanns, C-85/99, EU:C:2001:166, punkt 45).

- 61 Mis puudutab rasedus- ja sünnitustoetust, siis nähtub eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud teabest, mis on välja toodud käesoleva kohtuotsuse punktis 17, et seda makstakse iga sündinud või lapsendatud lapse või lapsendaja hooldada antud alaealise kohta Itaalias alaliselt elavatele naistele, kes on Itaalia Vabariigi või liidu muu liikmesriigi kodanikud või kes omavad pikaajalise elaniku elamisluba, tingimusel, et nad ei saa palgatöötajale, füüsilisest isikust ettevõtjale või vaba elukutse esindajale ette nähtud rasedus- ja sünnitushüvitist ning et selle leibkonna rahalised vahendid, kuhu ema kuulub, ei ületa teatavat summat.
- 62 Seega näib esiteks, et rasedus- ja sünnitustoetust makstakse automaatselt emadele, kes vastavad teatavatele objektiivsetele seaduses määratletud kriteeriumidele, ilma asjaomase isiku isiklikke vajadusi individuaalselt ja kaalutlusõiguse alusel hindamata. Täpsemalt antakse rasedus- ja sünnitustoetust või keeldutakse selle andmisest, võttes lisaks palgatöötajale, füüsilisest isikust ettevõtjale või vaba elukutse esindajale ette nähtud rasedus- ja sünnitushüvitise puudumisele arvesse selle leibkonna rahalisi vahendeid, kuhu ema kuulub, teatavate objektiivsete seaduses määratletud kriteeriumide alusel, st majandusliku olukorra näitaja alusel, ilma et pädev asutus võiks arvesse võtta muid isiklikke asjaolusid. Teiseks puudutab see määruse nr 883/2004 artikli 3 lõike 1 punktis b osutatud sotsiaalkindlustusliiki.
- 63 Sellest järedub, et sünnitoetus ning rasedus- ja sünnitustoetus kuuluvad nende sotsiaalkindlustusliikide hulka, mille puhul direktiivi 2011/98 artikli 3 lõike 1 punktides b ja c nimetatud kolmandate riikide kodanikel on selle direktiivi artikli 12 lõike 1 punktis e ette nähtud õigus võrdsele kohtlemisele.
- 64 Lisaks tuleb tõdeda, et nagu märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, ei ole Itaalia Vabariik kasutanud liikmesriikidele antud võimalust piirata võrdset kohtlemist, nagu on ette nähtud direktiivi 2011/98 artikli 12 lõike 2 punktis b.
- 65 Seega tuleb asuda seisukohale, et liikmesriigi õigusnormid, mis välistavad direktiivi 2011/98 artikli 3 lõike 1 punktides b ja c nimetatud kolmandate riikide kodanikele sünnitoetuse ning rasedus- ja sünnitustoetuse maksmise, ei ole kooskõlas selle direktiivi artikli 12 lõike 1 punktiga e.
- 66 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esitatud küsimusele vastata, et direktiivi 2011/98 artikli 12 lõike 1 punkti e tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisised õigusnormid, mis välistavad selle direktiivi artikli 3 lõike 1 punktides b ja c nimetatud kolmandate riikide kodanikele nendes õigusnormides ette nähtud sünnitoetuse ning rasedus- ja sünnitustoetuse maksmise.

Kohtukulud

- 67 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamiseiga seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiivi 2011/98/EL kolmandate riikide kodanikele liikmesriigis elamist ja töötamist võimaldava ühtse loa taotlemise ühtse menetluse ning liikmesriigis seaduslikult elavate kolmandatest riikidest pärit töötajate ühiste õiguste kohta artikli 12 lõike 1 punkti e tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisese õigusnormid, mis välistavad selle direktiivi artikli 3 lõike 1 punktides b ja c nimetatud kolmandate riikide kodanikele nendes õigusnormides ette nähtud sünnitoetuse ning rasedus- ja sünnitustoetuse maksmise.

Allkirjad